

Rynki finansowe

Finanse międzynarodowe

- Dyscyplina nauki zorientowana na prowadzenie badań oraz upowszechnianie wiedzy dotyczącej różnego rodzaju powiązań gospodarki i finansów krajowych z analogicznymi innymi państw;
- Istotne znaczenie mają czynniki i efekty prowadzonych polityk przez państwa i organizacje międzynarodowe;
- Znaczenie mają też typy i mechanizmy powiązań między różnymi czynnikami i działaniami oraz możliwe efekty i zagrożenia.

Międzynarodowe systemy finansowe

Przedmiotem badań są:

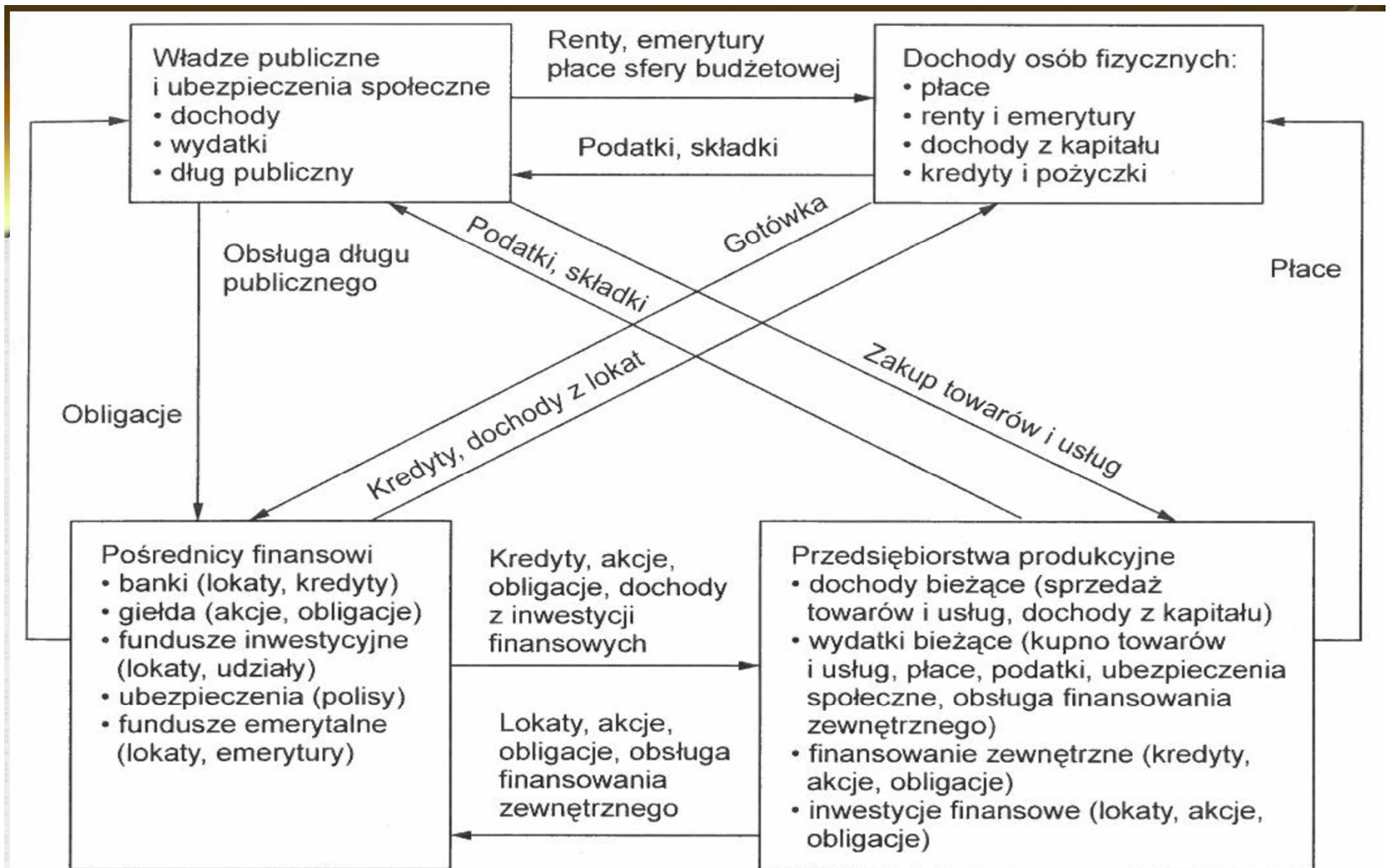
- zjawiska i procesy związane z transgranicznym ruchem pieniądza w jego różnych postaciach i powiązaniach,
- związki między pieniądzem krajowym a pieniądzem międzynarodowym,
- najważniejsze uwarunkowania regionalne, globalne,
- przyczyny, skutki zmian na międzynarodowym rynku finansowym,
- współzależności między różnymi rynkami finansowymi.

Podmioty finansów międzynarodowych

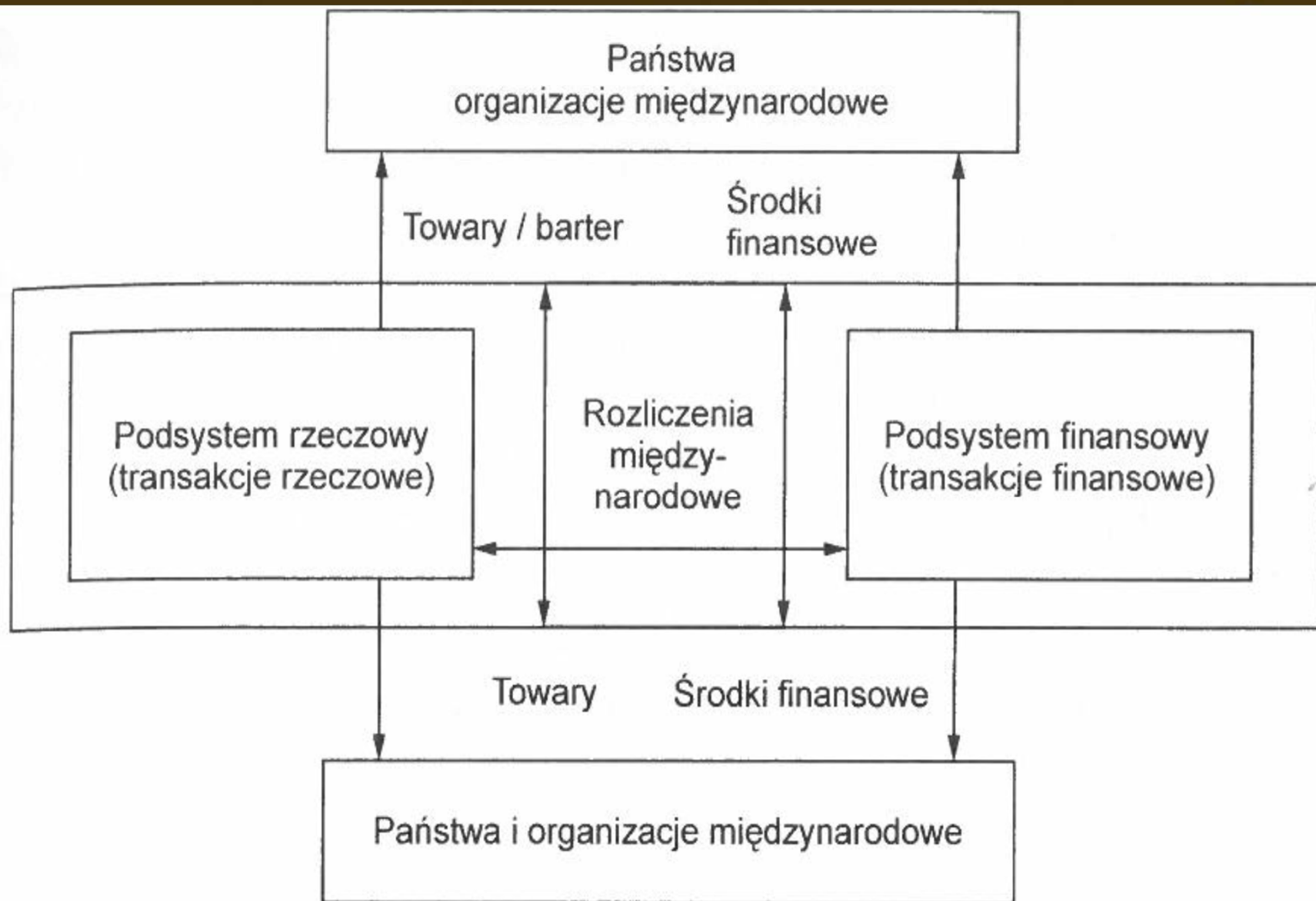
- Państwa;
- Organizacje ponadpaństwowe (Unia Europejska);
- Organizacje międzypaństwowe (MFW, Bank Światowy);
- Organizacje międzynarodowe wyspecjalizowane (OECD);
- Międzynarodowe banki regionalne (EBOR);
- Korporacje międzynarodowe;
- Jednostki gospodarcze i agendy publiczne realizujące swoje cele w obszarze międzynarodowym (międzypaństwowym);

Działania i oddziaływania podmiotów są realizowane na podstawie

- regulacji prawnych (umowy międzynarodowe),
- regulacje zwyczajowe

Rysunek 1.3. Tworzenie i cyrkulacja środków finansowych

Rysunek 1.4. Związki między podsystemami i transakcjami rzeczowymi oraz finansowymi

Źródło: B. Bernaś, *Finanse międzynarodowe*, PWN, Warszawa 2006, str. 20

Cechy międzynarodowego systemu finansowego

- Globalizacja
- Internacjonalizacja
- Koncentracja
- Preferencyjne traktowanie ekorozwoju
- Wyzwania światowego terroryzmu

Globalizacja

- Scalanie rynków, usług, informacji i kapitału, zbliżone modele konsumpcji, podobne systemy edukacyjne i koncepcje naukowe, podobna sfera materialna i duchowa społeczeństw – protesty przeciwko jednemu modelowi gospodarowania,

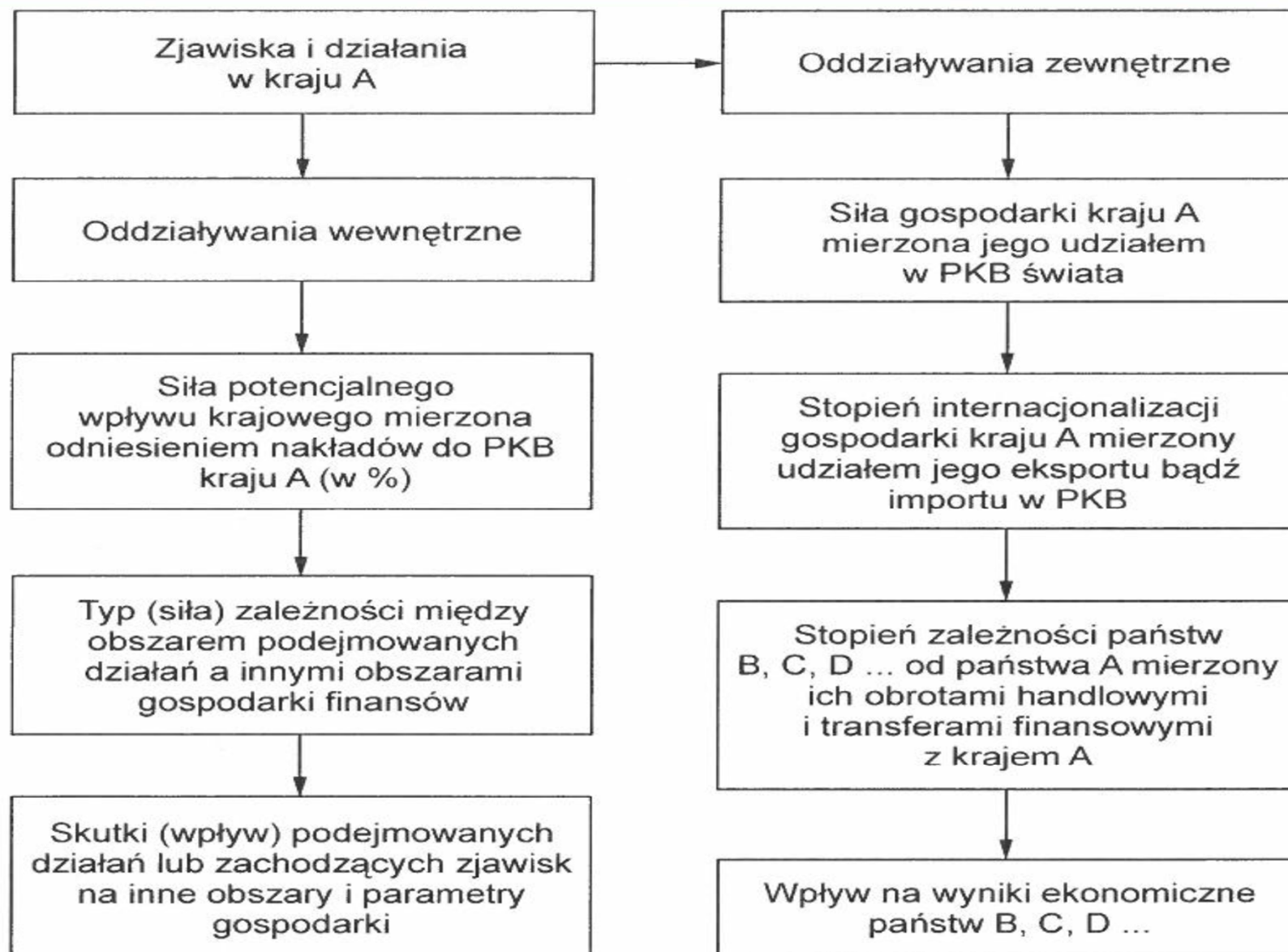
Globalizacja miała polegać na usuwaniu barier dla wolnego handlu i ściślejszej integracji gospodarek narodowych – efektem miało być wsparcie krajów biedniejszych, likwidacja ubóstwa, wzrost dynamiki światowego PKB, wyrównywanie poziomów rozwoju krajów, swobodny przepływ towarów, usług, kapitału i siły roboczej.

Globalizacja

Zjawiska negatywne:

- Pogłębienie różnic w poziomie gospodarczym i poziomie życia , umacnia podział na bogatych i biednych;
- Polaryzacja gospodarek;
- Mobilność kapitału zachęcająca do spekulacji – kryzysy finansowe!!!;
- Wzrost ubóstwa i wykorzystanie taniej siły roboczej w krajach słabiej rozwiniętych;
- Destabilizacja gospodarki światowej, wzrost bezrobocia;
- Dominacja korporacji międzynarodowych i międzynarodowych instytucji;
- Niszczenie środowiska;
- Zerwanie więzi społecznych;
- Globalna wioska – dominacja kultury masowej i postawy konsumpcyjnej kształtowane przez działy marketingu korporacji międzynarodowych.

Rysunek 1.6. Światowe zależności zjawisk i procesów ekonomicznych

Internacjonalizacja

- Umiedzynarodowienie stosunków gospodarczych: przez umiedzynarodowienie własności i umiedzynarodowienie stron transakcji;

Sposoby umiedzynarodowienia:

- inwestycje bezpośrednie
- zakup pakietów akcji przez firmy zagraniczne
- tworzenie konsorcjów międzynarodowych
- tworzenie organizacji międzynarodowych wyposażonych w funkcje gospodarcze
- zakupy udziałów lub inwestycje bezpośrednie finansowe przez organizacje międzynarodowe

Koncentracja

- Koncentracja jednostek gospodarczych, a także i politycznych, czego wyrazem są tendencje integracyjne państw;
- Łączenie się firm w konglomeraty finansowo-bankowo-ubezpieczeniowe;
- Wzrost znaczenia aliansów strategicznych;

Instytucje finansowe wobec ekorozwoju

- Koncepcja zrównoważonego rozwoju, polega nie na ilościowym wzroście produkcji i konsumpcji ale takim, który nie obniżałby degradacji biosfery i obniżania poziomu życia obecnych i przyszłych pokoleń.

Instytucje finansowe wobec ekorozwoju

W 2004 r. 208 instytucji finansowych podpisało deklaracje dot. zrównoważonego rozwoju. Stwierdziły, że:

- trwały rozwój jest fundamentalnym aspektem skutecznego zarządzania gospodarczego,
- sektor usług finansowych odgrywa wraz z innymi dziedzinami gospodarki istotną rolę w zapewnieniu zrównoważonego i trwałego rozwoju,
- identyfikacja jakościowa i ilościowa ryzyka środowiskowego powinna zostać włączona do standardowego zestawu ocenianych i uwzględnianych w praktyce zarządzania czynników ryzyka,
- będą podejmowane wszelkie starania na rzecz realizacji praktyki zarządzania środowiskiem wewnątrz banku, w tym oszczędności energetyczne, recykling i obniżanie poziomu odpadów,
- nawiązywane będą kontakty z partnerami i dostawcami, podwykonawcami realizującymi wymagania norm środowiskowych.

Terroryzm

Od XX wieku stale obecny, nasilenie w XXI w.

Skutki bezpośrednie:

- zawirowanie na giełdach światowych,
- zmniejszenie przewozów lotniczych,
- załamanie turystyki międzynarodowej,
- rozbudowa kadrowa służb mundurowych i nie mundurowych bezpieczeństwa publicznego i stosowne zwiększenie wydatków budżetowych,
- przerzucanie wydatków związanych z bezpieczeństwem na osoby korzystające np. z usług lotniczych.

Pojęcie i instrumenty polityki finansowej

W odniesieniu do polityki finansowej można wskazać na trzy główne poziomy podmiotowe i kilka przedmiotowych:

- międzynarodowa polityka finansowa,
- ponadpaństwowa polityka finansowa,
- polityka finansowa państw.

Polityka finansowa obszaru międzynarodowego

- Polityka dewizowa – określa ją prawo dewizowe, reguluje i precyzuje podstawowe pojęcia związane z dewizami, walutami, obrotem międzynarodowym wartościami dewizowymi;
- Polityka walutowa – łączy się z polityką pieniężną, bywa utożsamiana z polityką dewizową, określa pozycję wzajemną walut, zasady obrotu walutami, reguluje rynek walutowy.

Polityka walutowa może być częścią polityki finansowej państwa. W ramach polityki walutowej wyróżnia się:

- Politykę kursu walutowego,
- Politykę poziomu i struktury rezerw walutowych,
- Politykę bilansu płatniczego,
- Bierna i czynna politykę w dziedzinie kredytów zagranicznych i zadłużenia zewnętrznego państwa.

Polityka finansowa państw

- Porozumienia międzynarodowe – państwa uszczuplają swoją suwerenność;
- Tworzą własne strategie rozwojowe;
- Formułują cele polityk szczegółowych;
- Wybierają odpowiednie metody i środki realizacji tych celów;
- Kierunki realizacji strategii itp. zależą od ugrupowań sprawujących władzę.

Uwarunkowania polityki finansowej i dewizowej

- Polityczne
- Ekonomiczne
- Społeczne

Pojęcie i ewolucja współczesnego międzynarodowego rynku finansowego

Międzynarodowy rynek finansowy – gdy strony zawierające transakcje mają siedziby w różnych krajach. Jest elementem międzynarodowego systemu finansowego, który jest tworzony przez zespół norm, instrumentów finansowych, przepisów i instytucji wdrażających je w życie.

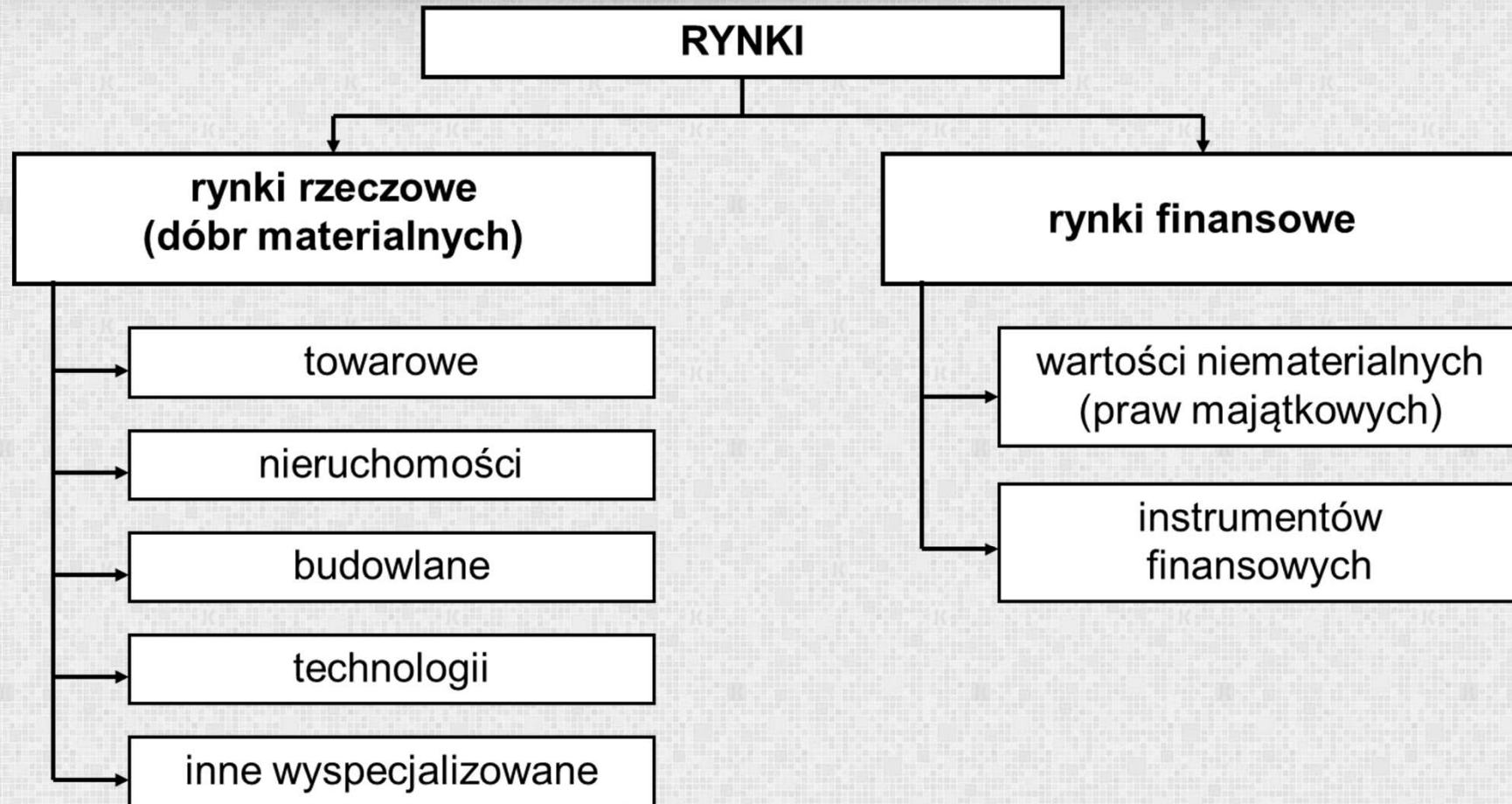
Trzy etapy integracji rynków finansowych:

- od końca II wojny światowej do 1961 r. – rosnące możliwości oferowane przez rynki zagraniczne, polegające na uzyskiwaniu finansowania w walucie zagranicznej;
- od lat 60. do 1982 r. – rozwój eurorynków, czyli rynków krajowych, na których są dokonywane przez nierezydentów emisje w walucie zagranicznej innej niż waluta kraju nierezydenta;
- po 1982 r. – gdy zaczęła następować fala liberalizacji oraz deregulacji.

Funkcje rynku finansowego

- dokonuje wyceny różnych dóbr;
- jest przestrzenią płatności pieniężnych i rozliczeń finansowych;
- określa warunki racjonalnego wykorzystania zasobów;
- zapewnia informacje finansowe dla podmiotów gospodarczych, instytucji publicznych oraz osób fizycznych;
- umożliwia stabilizowanie gospodarki.
- tworzenie możliwości przedstawienia ofert kupna i sprzedaży w ujęciu ponadnarodowym;
- sprzyja wyrównywaniu cen aktywów w ujęciu ogólnoświatowym dzięki arbitrażowi;
- ułatwia transfer kapitału w ujęciu krótko- i długoterminowym;
- najmłodszy segment rynku finansowego – rynek pochodnych instrumentów finansowych, umożliwia realizację funkcji hedgingu.

Rynki rzeczowe i finansowe

Rynek pieniężny i kapitałowy

W literaturze ekonomicznej za podstawowy podział rynku finansowego uznaje się podział na **rynek pieniężny** i **rynek kapitałowy**.

Rynek pieniężny jest przestrzenią emisji pieniądza oraz kształtowania jego wartości rynkowej (siły nabywczej). Znajdują się instrumenty finansowe krótkoterminowe, których czasokres ważności (określony przepisami prawa finansowego) nie przekracza jednego roku.

Rynek kapitałowy jest rynkiem podaży kapitału i popytu na kapitał. Natomiast rynek kapitałowy wykorzystuje instrumenty finansowe średnio- i długoterminowe (od roku wzwyż) bądź bezterminowe, jak np. akcje. Umożliwiają one lokowanie aktywów w postaci kapitału inwestycyjnego.

Inne rodzaje rynków finansowych

- kasowe (spot) i terminowe;
- hurtowe (międzybankowe) i detaliczne;
- walutowe;
- krajowe i międzynarodowe;
- papierów wartościowych;
- rynki finansowe ugrupowań (unii) gospodarczych.

Instytucje finansowe

W metodologii finansów, w ogólnym zarysie, instytucje finansowe dzieli się na:

- bankowe,
- niebankowe instytucje finansowe
- instytucje finansowe publiczne

Instytucje bankowe, przyjmujące depozyty oraz udzielające kredytów, uczestniczą bezpośrednio w kreacji pieniądza, wpływając na popyt na pieniądz i cenę pieniądza.

Niebankowe instytucje finansowe, wykorzystując różne instrumenty finansowe, zajmują się głównie obrotem pieniężnym i świadczeniem usług pośrednictwa finansowego, umożliwiając osiągnięcie wyższej efektywności w operacjach pieniężnych na rynkach finansowych.

Instytucje bankowe

Banki komercyjne - są tradycyjnie głównymi pośrednikami rynków finansowych. Ich podstawowa działalność obejmuje lokaty pieniężne na rachunkach bankowych, udzielanie kredytów i prowadzenie rozliczeń pieniężnych na masową skalę dla wszystkich uczestników rynków. Banki komercyjne, ze względu na charakter i zakres usług na rynkach finansowych, dzieli się na banki uniwersalne (detaliczne) i banki wyspecjalizowane.

Banki uniwersalne, jak z nazwy wynika, prowadzą szeroki zakres usług bankowych, koncentrując się głównie na działalności depozytowej, kredytowej i rozliczeniach pieniężnych dla podmiotów gospodarczych, osób fizycznych i instytucji.

Banki wyspecjalizowane swoją działalność mają skierowaną na określony sektor usług bankowych.

Instytucje niebankowe

- giełdy papierów wartościowych i inne handlujące instrumentami finansowymi;
- instytucje określane ogólnie jako „fundusze inwestycyjne”;
- towarzystwa ubezpieczeniowe;
- fundusze kapitałowe emerytalne;
- domy maklerskie;
- firmy konsultingowe;
- firmy ratingowe;
- firmy leasingowe;
- firmy informacji finansowej;
- stowarzyszenia uczestników rynków finansowych;
- instytucje regulujące i oceniające rynki finansowe.

Finansowe instytucje publiczne

- instytucje budżetowe;
- instytucje podatkowe (skarbowe);
- instytucje zarządzające publicznymi funduszami celowymi;
- instytucje finansujące publiczną ochronę zdrowia;
- inne instytucje zarządzające finansami publicznymi (organizacje społeczne polityczne, pozarządowe).

Rynek kapitałowy

Jest segmentem rynku finansowego, na którym dokonywane są emisje średnio- i długoterminowych instrumentów finansowych takich jak akcje i obligacje, przeznaczone na finansowanie inwestycji.

Cezurą czasową oddzielającą rynek pieniężny od kapitałowego jest termin zapadalności instrumentu finansowego wynoszący jeden rok.

Podstawowe **funkcje** rynku **kapitałowego**:

- pozyskiwanie kapitału przez emitentów,
- uzyskiwanie dochodów przez inwestorów, którzy udostępniają kapitał emitentom (np. dywidendy),
- efektywna alokacja środków w gospodarce,
- właściwa wycena instrumentów finansowych (papierów wartościowych).

Podział rynków międzynarodowych

Pod względem wielkości rynków finansowych międzynarodowych wyróżnia się:

- rynki światowe, na których przeprowadzane są transakcje w centrach finansowych świata i które są rynkami komplementarnie rozwiniętymi;
- rynki regionalne, ujmowane przestrzennie pod względem regionu świata, ugrupowań gospodarczych (np. rynek UE), poziomu rozwoju ekonomicznego państw – rynki rozwinięte, rynki rozwijające się.

Jednolity rynek finansowy UE jako przykład rynku regionalnego

Jednym z ważnych czynników tworzenia jednolitego rynku w państwach Unii Europejskiej było wprowadzenie wspólnej waluty. W tym celu powołano w 1993 r. Unię Gospodarczo-Walutową, która wprowadziła na rynek nową jednostkę monetarną euro. Od 1 stycznia 2002 r. euro zaczęło obowiązywać w 12 państwach członkowskich UE i po wycofaniu walut narodowych. Po spełnieniu ustalonych wymagań monetarnych, stopniowo również pozostałe państwa członkowskie Unii Europejskiej wprowadzają euro (w 2007 r. Słowenia, w 2008 r. Cypr i Malta, w 2009 r. Słowacja).

Globalizacja rynków finansowych

Rozwijający się rynek globalnych usług finansowych przyczynia się do:

- wzrostu konkurencyjności, wprowadzania nowych rodzajów instrumentów finansowych i obniżki kosztów operacji finansowych;
- szerszych możliwości lokowania oszczędności i kapitału;
- osiągnięcia korzyści z efektu skali;
- upowszechniania się międzynarodowych standardów.

Strategie inwestowania na rynkach finansowych

Podjmując decyzję inwestycyjną inwestor ma wybór wielu rozwiązań:

- małego ryzyka przy niskiej stopie zysku, np. terminowa lokata bankowa, obligacje skarbowe;
- zwiększonego ryzyka przy wyższym poziomie zysku, np. obligacje dużego przedsiębiorstwa o dobrej reputacji, znanego na wielu rynkach, fundusze rynku pieniężnego, obligacje skarbowe;
- ponadprzeciętnego zysku przy wysokim ryzyku, np. akcje notowanej spółki, fundusze inwestycyjne spekulacyjne, instrumenty pochodne i strukturyzowane.

Strategie inwestowania na rynkach finansowych

Stopa zwrotu – procent zysku lub straty w odniesieniu do włożonego wkładu kapitału (oszczędności).

Porównanie różnych stóp zwrotu w zależności od lokaty kapitału pozwala określić efektywność inwestycji.

Stopa dochodu z kapitału jest ściśle związana z czasem. Uniwersalną zasadą jest określenie stóp dochodu z inwestycji w stosunku rocznym.

Na rynku pieniężnym i kapitałowym **stopa procentowa** jest ceną za czasowe przekazanie do dyspozycji nabywcy określonych środków pieniężnych. Stopa procentowa jest w istocie ceną pieniądza.

Kryzysy rynków finansowych

Kryzys gospodarczy charakteryzuje się spadkiem produkcji lub konsumpcji na jednego mieszkańca o ponad 10% i wzrostem bezrobocia powyżej 10% oraz utrzymywaniem się tego poziomu przez kilka lat.

Cechuje je nieregularność pod względem czasu trwania i zasięgu.

Kryzysy zawsze wywołuje nierównowaga na rynkach finansowych, w początkowej fazie w określonym segmencie rynku (rynku kredytowym, walutowym, zadłużenia państwa, giełdowym).

Czynniki wywołujące kryzys

- nadmierny wzrost udzielonych kredytów przez banki i brak możliwości ich spłaty przez kredytobiorców;
- załamanie się koniunktury na giełdach, spadek wartości papierów wartościowych – bessa;
- wzrost inflacji;
- wysoki dług publiczny;
- destabilizacja polityczna;
- drastyczny spadek dostępu do kapitału finansowego na rynkach finansowych;
- załamanie się rynku międzybankowego;
- spadek zaufania do instytucji finansowych – zjawisko paniki;
- działania spekulacyjne instytucji finansowych i dużych inwestorów.

Kierunki działań w celu ograniczenia skutków kryzysu

Do podstawowych przedsięwzięć w ograniczaniu kryzysu można zaliczyć:

- wczesne ostrzeżenie i podejmowanie działań zabezpieczających, stabilizacyjne działania rządu w zakresie wspierania środkami publicznymi sektora bankowego i kluczowych przedsiębiorstw;
- uruchamianie instrumentów polityki pieniężnej przez banki centralne;
- przeciwdziałania ograniczające wzrost bezrobocia;
- wywarzona polityka antykryzysowa rządu w celu ograniczenia protekcjonizmu;
- wielostronna pomoc instytucji finansowych międzynarodowych.

**Dziękuję
za uwagę!**

